

NOMS DE CASA I MOTIUS DE MASQUEFA

Enric GARCIA-PEY

INTRODUCCIÓ

L'interès pels noms de casa i els motius de Masquefa, va néixer d'una conversa amb el pare de la meua dona, fills tots dos d'aquest poble de l'Anoia.

L'home, de cal Jep, va anar anomenant-me, un per un, els noms de casa de l'esfilagarsat carrer-carretera que travessa la vila.

Més endavant l'Àngel Matas, "l'Àngel de cal Tabola", va editar el seu treball: Costumari Masquefa, en el qual dóna una llista amb els noms de casa, carrer per carrer.

Amb aquest llistat d'en Matas i el recull previ que ja havia encetat amb les dades anteriors del Jep, en Josep Almirall, vàrem veure'ns per anar teixint aquesta subtil malla que ens havia de conduir a l'origen de les veus.

L'Almirall ja fa molts anys que viu a Granollers, encara que ha conservat sempre una relació directíssima amb Masquefa i així m'ha pogut donar una bona informació.

Per en Matas no cal buscar adjectius, només passejant pel seu llibre, hom s'adona de com coneix i estima el seu poble.

A tots dos els regracio la seva atenció i informació, ja que sense el seu ajut no m'hauria estat possible endreçar aquest recull.

OBJECTIUS

M'he allunyat amb aquest treball de la línia que tenia marcada, perquè la meua curiositat no fou capaç de sostreure's a la temptació que significava recollir l'allau de dades que em donava en Josep Almirall en una conversa absolutament informal.

Vaig decidir recollir-les i fixar-les.

Després amb l'ajut imprescindible de l'Àngel Matas es va poder completar.

El recull, que ha estat tot oral, és sobre l'origen dels motius, renoms, malnoms i noms de casa de la part urbana de Masquefa i la seva situació geogràfica, que penso que es podria intentar continuar amb les recerques adients.

Convido a la recerca lingüística, social, etc. que d'aquest treball se'n pugui derivar i a continuar i ampliar el camp onomàstic amb els noms de lloc.

ADROGUER, ca l': S'hi coneixen dues cases al carrer del Serralet núms. 103 i 105, botiga de queviures, drogueria i terrissa i fins i tot al darrera es ven gra, sulfat, sofre, etc.

AFAITA GUITARRES, l': Havia estat el barber del Serralet, que va anar a viure davant de l'església, on avui hi ha la ferreteria. Sembla que no era massa fi afaitant i així li deien que semblava que afaités guitarres.

AGNETA, ca l': Diminutiu de la dona que donà nom de casa, després coneguda per cal Lluís del Creus, i per cal Rajoler.

AGUTZIL, ca l': Casa on s'havia estat l'Arcís de cal Rovira, que era l'agutzil, que anava pels carrers amb una trompeta anunciant els bans municipals. Situada al carrer Major núm. 68.

ALCALDE DEL MASET, l': Home carregat de lleis que sempre volia tenir raó, que havia vingut del Maset, masia ara dintre d'una nova urbanització.

ALERT, ca l': Casa del carrer Serralet núms. 94 i 96. on s'estava l'Amadeu Alert.

ÀNGEL DE CAL TABOLA, l': Àngel Matas, que és de cal Tabola del Serralet.

ÀNGEL FUSTER, ca l': Casa de l'Àngel Matas, fuster d'ofici, al carrer de la Creueta núm. 17.

ANGELETA, ca l': Situada al carrer del Serralet núm. 14, la dona de la qual es deia Àngela Domènech, casa que abans era anomenada cal Noi de cal Sià.

ANTIVITAT, ca l': La dona d'aquesta casa del carrer del Serralet núm. 69 es deia Nativitat de nom de pila.

ANYÈ ca l': Casa desapareguda del carrer Major, la gent de la qual sembla que es deia Anyec de cognom.

Després d'ensorrar-se, hi feren una nova construcció que es coneix per cal Figüeres, al costat de la qual hi ha el corraló que s'anomena de ca l'Anyè.

Més tard es coneixerà per ca l'Anyè la casa situada al carrer del Serralet núm. 69, on segurament anaren a viure aquesta gent en ensorrar-se la casa del carrer Major, després anomenada ca l'Antivitat.

ARCÍS DE CAL ROVIRA, l': Narcís Rovira, fill de cal Rovira, agutzil del poble.

ARCÍS DE LA FASSINA, l': Abans hi havia una fassina a can Mata i dos germans se'n cuidaven, en Narcís, que li deien l'Arcís, i en Pepet Bonastre.

Aquest home posà barberia a la casa del carrer Major núm. 87, que fou coneguda allora per ca l'Arcís de la Fassina i cal Barber de la Plaça.

ARCISONA, ca l': Casa del carrer Major núm. 129. Potser s'hi coneixia la dona de l'Arcís.

AVET, l': Home llarg i prim que s'estava al carrer del Serralet núm.42 ca l'Avet.

Aquest motiu agafa posteriorment una forma femenina, com si es tractés d'una afèresi, quan s'hi anomena la llevadora.

BACALLÀ, el: Home que en venia, de bacallà, i anava pels pobles portant-ne un de penjat a l'esquena, motiu que dóna nom de casa cal Bacallà al carrer del Serrallet núm. 42.

BADIA, cal: Casa del carrer Serrallet núm. 41.

BARBA, cal: Casa del carrer Major núm. 109. Josep Barba.

BARBER, cal: En aquesta casa hi tenien barberia i feien espardenyets, per filar-les sortien a fora el carrer, punt que es coneix pel revolt del Barber, casa que després s'anomenarà ca la Carmelita.

El carrer de la Creueta també era considerat del Serrallet, per això l'home també conegut com el Barber del Serrallet, era el barber del barri, motejat l'Afaita Guitarres. Després passarien a la casa del metge Jover al carrer de Sant Pere.

BARBER DE LA PLAÇA, el: En Narcís Bonastre, que es coneixia com l'Arcís de la Fassina, va posar barberia al núm. 87 del carrer Major, on es forma la plaça.

BARTOMEU, cal: Gent que havien estat masovers de la masia de cal Bartomeu i en venir a viure al poble se'ls conegué amb el nom del lloc de procedència.

BASSA, la: Casa situada al començament del carrer del Serrallet, als números 1-3, coneguda d'aquesta forma perquè tenia una bassa al davant.

BASTER, cal: En Josep Monegal vingué de fora i es va establir de baster al carrer Major núm. 12, casa que s'anomenà cal Baster, també coneguda per l'Estanc després de la guerra en treure-li l'estanc al Soteres i passar-lo a aquesta casa.

BATISTA, cal: Casa situada al carrer del Serrallet núm. 48, l'home se'n deia de nom.

BATLLE, cal: Casa a peu de carretera al carrer Major núm. 150, que abans era de cal Batlle de la Beguda Baixa

BENET DEL BONASTRE, el: Home que se'n deia, de Benet, havia estat masover de cal Bonastre dels Torrents i vingué a establir-se a Masquefa.

BENET DE LES CABRES, el: En Benet era un home que tenia un ramat de cabres i forn de pa, que feien i venien on s'estava a la plaça del carrer Major. Les cabres les tancava al darrera i al davant hi havia el forn de pa, que s'anomenava del forner del Pujades.

BEP, çal: Casa del carrer Major núm. 142. L'home es coneixia pel Bep de l'Olivell.

BIEL, cal: Casa del carrer Serrallet núm. 73.

BIEL DEL SORD, el: Home que es deia Gabriel i n'era, de sord.

BIELET cal: Casa del carrer Major núm. 32.

BIENVENIDO, cal: Casa del carrer Serrallet núm. 88. Bienvenido Altés. Nom de l'home d'una família vinguda de Bonastre (Tarragona), que acabà donant nom de casa.

BO, el: Era un sabater que hi havia al costat de la Torre dels Lleons; es deia Ivo Galés i després va marxar més amunt, on hi ha la casa de cal Bo, al carrer del Serrallet núm. 28, casa que abans es coneixia per cal Claudio i avui per ca la Pura.

BORREGUER, el: Home que tocava la borrega, sac de gemecs de pell que s'infla i després es prem per fer sortir l'aire i fer-lo sonar. La casa on s'estava al carrer de la Creueta núm. 3-5, es coneix per cal Borreguer.

BOTELLER, cal: La gent de cal Boteller eren valencians, casa del carrer Major núm. 74.

BOTER, cal: Casa del carrer Major núm. 71, l'home de la qual era fuster d'ofici i feia bótes, bocois i treballava molt sovint fora el carrer, on preparava els cèrcols. Casa que més tard va ser comprada per l'Esidret motejat el Xurxil, nom amb el qual fou coneguda a partir d'aleshores.

BOTIGA DEL CORDER BORNÍ, la: Casa del carrer Montserrat núms. 1 i 3, que era un baix petit on hi havia de tot, botiga de queviures, barberia, sabater.

BOTIGUES DEL MARXANT GRAS, les: Casa del carrer Sant Pere núms. 1 i 3. També Cases i pisos de can Perera.

BROS, cal: Casa del carrer Serrallet núm. 25. Afèresi del cognom Ambròs.

CAPÈ DEL SERRALET, el: Casa del carrer Creueta núm. 40. Era particular però estava al costat de la Sala i hi havia un portal que permetia comunicar els dos locals.

CAPÈ DE LA PLAÇA, el: Casino Cultural de Masquefa fet pel Laiano l'any 1916, al capdamunt de la façana hi havia la data. Darrera hi tenia la sala de ball i el teatre.

CAGAIET, cal: Casa del carrer Major núm. 98, també coneguda per cal Ramonet.

CAIROT, cal: Casa del carrer Serrallet núm. 67. Gent que havien vingut de cal Cairot, un raval de cases de Piera.

CÀLIX GROS, cal: Casa del carrer Major núm. 15. Cognom de la gent d'aquesta casa, Josep Julià Càlix.

CÀLIX XIC, cal: Casa del carrer Major núm. 29, on anà a estar-s'hi el petit de can Càlix, en Francisco Càlix.

CALLÍS, cal: L'Antoni Callís va venir de Barcelona, era mecànic i treballava a la fàbrica, s'establí al carrer de la Creueta núm. 48.

CAMPANER, el: El campaner de l'església, que també era conegut pel Pare Nostres.

CANALS, cal: Casa del carrer Major núm. 154. Cognom.

CAPITÀ, cal: Casa del carrer Major núm. 59. La gent d'aquesta casa tenien un ramat de cabres.

CARCASONA, cal: Casa d'en Josep Carcasona al carrer Major núm. 92.

CARMELITA, ca la: Dona que era modista, es deia de nom Carmela i s'estava a la casa del carrer de la Creueta núm. 32, també coneguda per cal Barber del Serrallet.

CARMETA DE CAL COLOM, la: Diminutiu de Carme, filla de cal Colom.

CARMINA, ca la: Casa del carrer Serralet núm. 74. Nom de la dona d'aquesta casa.

CARNISSER, cal: En Josep Llopart era carnisser, conegut també com el Pepet Carnisser i el Pepet Xisco. La botiga de carnisseria és la casa del carrer Major núm. 10.

CARNISSERIA DE LA PLAÇA, la: Casa també coneguda per ca la Ventura, i en aquest cas la seva situació i l'activitat féu néixer aquesta denominació.

CARRETER, cal: De cognom Brossa, la gent d'aquesta casa situada al carrer de la Creueta núm. 34 feien carros i també eren ferrers.

CASA GRAN, cal: Casa del carrer Serralet núm. 79.

CASA NOVA DEL MARCELINO, la: La gent de cal Marcelino varen fer una casa nova al davant de la seva al carrer del Serralet núm. 95.

CASA VELLA DE L'AVET, la: Casa del carrer Serralet núm. 22, també coneguda per cal Jaume de l'Avet.

CASA VELLA DEL MARIANO, la: Casa antiga i vella que servia de desembaràs de cal Mariano, que s'enderrocà i construï de nou al carrer del Serralet núm. 32.

CAÇA VELLA DEL SOTERES, la: Antiga casa de cal Soteres, en passar a viure la família a una altra casa del mateix carrer. Situada al carrer Major núm. 9

CASAL DEL FUSTER DEL REI, el: Casa del carrer Major núm. 18

CASAL DEL MASSANA, el: La gent que havien vingut de la masia de cal Massana tenien al carrer Major núm. 37 aquesta casa per a bestiar.

CASAL DEL PINAL, el: Els de cal Pinal tenien dues cases en aquest indret, al carrer de la Creueta, una dedicada a guardar-hi el bestiar, que anomenaven el casal.

CASAL DEL TONET SORD, el: Casa situada al carrer Major núm. 108.

CASAL DEL XIC ROS, el: Els de cal Ros del carrer del Forn varen fer aquesta casa per anar-hi a viure la filla en casar-se amb el Pepitu de ca la Llúcia.

CASALS DEL MURÀ, els: Eren quatre peces de terra de l'Esidru de cal Murà, on es feren magatzems, que també foren coneguts com les Corts del Gabarró.

CASTANYER, cal: En Josep Castanyer, que s'estava al carrer del Serralet núm. 75; amb el seu cognom es va conèixer el nom de casa.

CELLER DE LA FASSINA, el: Casa del carrer Major núm. 135.

CELLER DEL BENET, el: En Benet Mercader va comprar una casa que havia estat el celler de la Casa Vella del Soteres, al carrer Major núm. 11.

CELLER DEL CUAT, el: Magatzem on hi havia cups i s'aixafava raïm; sembla que primer fou de cal Cuati i després s'hi féu el celler, al carrer Major núm. 25.

CELLER DEL FACI, el: El Faci, que tenia tres cases més avall, en aquesta, al carrer del Serralet núm.6, hi tenia instal.lats els cups, on s'anava a trepitjar el raïm. Casa on abans s'havia estat el Xixarra.

CELLER DEL FELIP, el: Casal que tenien els de cal Felip a l'altre costat del carrer i que feien servir de celler, al carrer Major núm. 104

CELLER DEL JEPET PUIG, el: Servia de celler i hi tenia els cups el Jepet Puig. Casa del carrer Major núm. 57

CELLER DEL PUJADES, el: A can Pujades tenien tres cases que dedicaven una a habitatge i les altres dues, una a celler i l'altra a estable, que foren conegudes respectivament d'aquesta forma. Aquesta amb el núm. 5 del carrer de Montserrat.

CELLER DEL ROC, el: El Roc tenia dues cases de costat una per a habitatge i l'altra per al celler, aquesta al núm. 125 del carrer Major, on tenia el cup i les bótes, on més tard es va estar el Mateu de les Cabres.

CISCO, cal: Casa del carrer Major núm. 67, que fou on va haver-hi l'antic Ajuntament del poble.

CISCO DE LES VAQUES, el: En Francisco Altés, que era vaquer i feia aquesta feina com a masover en vaqueries. S'estava en una casa del carrer Major núm. 73, que era coneguda per cal Cisco de les Vaques.

CLARA, ca la: Nom de la dona de la casa del carrer Major núm. 85.

CLARO, el: L'home de ca la Clara, també conegut com el Joanet de ca la Clara.

CLAUDIO, cal: Home que es deia Claudi de nom i era de cal Gasparó. Se'n va anar a viure al carrer del Serralet núm. 28, casa que es va conèixer per cal Claudio, més tard per cal Bo i avui per ca la Pura.

COIX, el: Motejat així pel seu defecte físic.

COLOM, cal: Casa del carrer del Serralet núm. 26. L'home vestia una jaqueta blanca, que la gent deia que era blanca com un colom.

COOPERATIVA, la: Abans de la guerra hi havia hagut la cooperativa de consum, on després vengueren sabates durant molts anys. Casa del carrer del Serralet núm. 83.

CONCOS, els: Sembla que foren tres els germans anomenats d'aquesta forma en quedar-se solters, forma que dóna nom de casa cal Concos al carrer Major núm. 48, casa que també es coneixerà per cal Moixell.

CONXITA DELS TELÈFONS, la: Noia de la merceria de cal Noi de la Mercè, on tenien també el telèfon del poble, del qual es cuidaven les dones.

CORDER, cal: Es recorda que la gent d'aquesta casa es dedicava al transport de vi, ja que tenien carros, encara que sembla que s'hi havien fet cordes, sogues i estris de canem en aquesta casa del carrer Major núm. 124.

CORDER BORNÍ, el: Home que ho era, de borní, encara que no sabem si havia fet cordes o venia de cal Corder. S'estava a la casa del carrer Major núm. 35, on tenia celler i premsa i pel davant bo i reculant el carro podien descarregar des del carrer.

CORRALÓ, el: Casa situada al carrer Major núm. 60, també coneguda per ca la Viuda.

CORTS DEL GABARRÓ, les: En Joan Gabarró hi tenia les corts de porcs, al carrer del

Serralet núms. 87-89, que es feren en terres de cal Murà, on hi havia quatre casals, per això també fou conegut pels Casals del Murà.

CREUS, cal: En Ferran Creus, que amb el cognom dóna nom de casa a la del carrer de la Creueta núm. 25, on s'estava.

CUADROS, can: Casa del carrer de la Creueta on venien a estiuajar una gent de Barcelona; l'home es deia Bruno Cuadros, casa on després s'estigueren els de ca l'Esidret.

CUAT, cal: Casa del carrer Major núm. 19. També cal Plats-i-Olles.

DANIEL DEL PA, el: En Daniel Mas era un forner que feia i venia pa al carrer Major núm. 81, cal Daniel del Pa, també conegut com el Forner de la Plaça.

DOMÈNEC, cal: En Josep Domènec, que s'estava a la casa del carrer de Sant Pere núm. 6, anomenada cal Domènec i també cal Benet de les Cabres.

DONZELLETES, cal: Gent molt aficionada al cant, l'home actuava al cor i li agradava de cantar "La donzella de la costa".

També conegut com el Noi de la Tresona.

És coneguda per cal Donzelletes la casa del carrer de Sant Pere núm. 18.

DOLORES DE CAN MASSANA, la: Nom de la dona de can Massana, forma que dóna nom de casa al carrer del Serralet núm. 80, casa que també es coneixia per can Jepet de can Valls i ara per cal Pepet de ca la Dolores.

ENTERRAMORTS, l': En Josep Monner, que en feia, d'enterramorts, conegut igualment pel Fosser, i casa seva, al carrer Major núms. 6-8, era anomenada ca l'Enterramorts.

ESIDRET, l': De nom Isidre Miquel, fins i tot hi fou conegut el seu fill, d'aquesta forma, encara que més endavant li dirien també en Xurxil.

La casa del carrer Major núm. 66 es va conèixer per ca l'Esidret i més endavant també per cal Pepet Viandó.

ESIDRO DE CA L'ESPARVERET, l': Era el forner de nom Isidre, que havia sortit de ca l'Esparveret del carrer del Serralet.

ESPARVERET, ca l': Casa del carrer del Serralet núm.30, també coneguda per cal Salmerón.

ESPÈS, l': Home molt ferreny i tancat de caràcter. Ca l'Espès és al carrer Major núm. 100

ESTABLE DE CAN PERERA, l': Era un dels casals de can Perera, aquest destinat a estable, on més tard va venir a establir-se l'anomenat el Floro de cal Cairot, que hi posà trull, aleshores conegut com el Trull del Floro.

Casa del carrer Major núm. 42

ESTABLE DEL PUJADES, l': De les tres cases de can Pujades aquesta és la dedicada a estable, al carrer de Montserrat núm. 9.

ESTANC, l': En aquesta casa del carrer Major núm. 69 hi havia l'únic estanc del poble, també conegut com l'Estanc del Soteres, casa que s'anomenarà solament cal

Soteres de la guerra ençà, ja que l'hi feren tancar.
Després es coneixerà per l'Estanc, cal Baster.

ESTANTÍS, ca l': Tocant a la Beguda Alta hi ha la casa de ca l'Estantís, d'on sembla que procedien la gent que vingueren a establir-se al carrer Major núm. 1, casa que també es coneixia pels Mussons.

ESTEVEU, l': Diminutiu de l'Esteve Ribalta, que dóna nom de casa al carrer de Montserrat núm. 13, coneguda per ca l'Esteve. Era fill del Ramon Pastor.

ESTOPA, ca l': Casa del carrer Serrallet núms. 18 i 20.

ESTRUC, ca l': El cognom d'en Jaume Estruc, que donà nom de casa al carrer Major núm. 70 i al carrer del Serrallet núm. 71.

Encara que de famílies diferents, es donava la coincidència que els homes portaven els mateixos nom i cognom.

FACI, el: L'home es deia Bonifaci de nom i s'estava al carrer del Serrallet núm. 12, casa que s'anomenava cal Faci.

FASSINA, la: Sembla que hi havia hagut una casa vora la riera anomenada d'aquesta forma perquè era una fassina on bullien el vi per fer-ne alcohol.

Avui coneixem per la Fassina la casa del carrer Major núm. 133, potser antany habitada per gent que s'havien estat a l'antiga fassina.

FELIP, cal: En Felip Esteve, que s'estava al carrer Major núm. 82.

FELIPA, ca la: Nom de casa al carrer Major núm. 128 que es coneix amb el nom de la dona, d'ençà de la mort de l'home, que era el Ramon Gros.

FELIU, cal: El nom i cognom d'en Feliu Costa dóna nom de casa a la del núm. 82 del carrer Major, ja que també és coneguda i anomenada cal Costa.

FELIS, cal: Nom d'en Fèlix Oller que es converteix en nom de casa al carrer de la Concepció núm. 15.

FERRERIA DEL PAU XACÓ, la: Can Pau Xacó era una casa del carrer Major núm. 34, però ell tenia el taller de ferrer al carrer de la Creueta núm. 36, que es coneixia d'aquesta forma.

FIGUERES, cal: La dona d'aquesta casa del carrer Major núm. 49 era de cal Figueres de Piera i també se'n deia de cognom.

FILADOR, cal: Antiga denominació de la casa del Serrallet núm. 50, després coneguda per cal Gasparó.

Els antics amos d'aquesta casa eren filadors d'ofici; tenia sortida pel darrera, on tenien safareig i vinya.

FILFERRO, el: Home alt i prim, que també era conegut com el Peret Estopa.

FLORO DE CAL CAIROT, el: Els de cal Cairot varen anar a cal Floro de Piera i en tornar els conegueren d'aquesta forma, que també donà el nom el Trull del Floro de cal Cairot a la casa del carrer Major núm.42, o només el Trull del Floro.